

Głoska *u*.

W wymowie studentów japońskich spotkać można trzy rodzaje nieprawidłowości, związane z głoską *u*. Po pierwsze - przeniesienie nawyków mownych z języka japońskiego, w którym *u* jest wymawiane tylko z lekkim rozwarciem ust, bez ich zaokrąglenia. Stąd też w opisach spotyka się określenia japońskiej głoski *u* jako „spłaszczonej” lub „przymkniętej”¹⁶. Dla Polaków *u* wymawiane w ten sposób brzmi jak dźwięk pośredni między polskim *y* oraz *u*. Spłaszczone *u* zniekształca również

¹⁶ Zob. R. Huszcza, M. Ikushima, J. Majewski (2003).

brzmienie sąsiadujących spółgłosek.

Po drugie zdarza się, że *u* jest wymawiane bezdźwięcznie. Najczęściej dochodzi do tego w wygłosie, np. w dom(*u*), na Wawel(*u*), na przystank(*u*), nie mam paszport(*u*), od raz(*u*), po polsk(*u*), z bok(*u*), na trening(*u*). Podobnie redukowane są też inne samogłoski w różnych pozycjach, np. iść prost(*o*), pracował jak(*o*) lekarz, wiad(*o*)mość, d(*o*)robek, jed(*y*)nie, koł(*y*)ska, k(*u*)chnia.

Po trzecie niekiedy *u* jest wstawiane dodatkowo do grup spółgłoskowych, w których w języku polskim nie występuje; pojawia się też w wygłosie, np. sz[*u*]/łam, minist[*u*]/rze, p[*u*]/taki, byłam[*u*], pojechałam[*u*], wiem[*u*], liceum[*u*] itp.

W artykulacji polskiego *u* biorą aktywny udział - wargi. Wysuwają się do przodu i zaokrąglają, tworząc otwór w kształcie małego kółka. Zobacz jak wygląda układ warg przy wymowie *u* przedstawiony na zdjęciu. W języku polskim *u* jest zawsze dźwięczne.

Głoska *u*.

I. Jeśli wymawiasz tzw. *u* spłaszczone.

1. Usiądź przed lustrem.
2. Wykonaj kilka ćwiczeń kinestetyczno - ruchowych warg z *Części I.* tego rozdziału, aby rozćwiczyć wargi.
3. Wymawiaj z przesadną artykulacją: *a* (bardzo szeroko otwórz usta), *o* (usta są zaokrąglone i tworzą kółko), *u* (usta najbardziej wysunięte i zaokrąglone, tworzą małe kółeczko).
4. Spróbuj wymówić długo: *uuuuuu.....*, nie zmieniając układu warg.
5. Wymawiaj sylaby: *uku, ugu* - cały czas kontrolując kształt warg w lustrze.
6. Wykonaj ćwiczenie sprawdzające właściwy układ warg podane w punkcie 2. w

Uwagach ogólnych o języku polskim z Części I tego rozdziału.

II. W przypadku wymowy bezdźwięcznej polskiego *u*, wystarczy, że będziesz pamiętał, że wszystkie samogłoski muszą być wymawiane dźwięcznie i będziesz zwracał szczególną uwagę na wymowę *u*. Pomocne może być również dzielenie wyrazów na sylaby, np. *pasz- por- tu*, *Wa- we- lu*, *do- mu*, itp. Bez wygłosowego *u*, ostatnia sylaba nie powstanie.

III. Ostatni przypadek nieprawidłowości polega na wprowadzaniu dodatkowego *u* do grup spółgłoskowych. Wstawka w postaci głoski *u*, ułatwia wymowę tych grup. Oznacza to, że musisz dobrze wyćwiczyć te połączenia, które są dla Ciebie trudne. Wtedy problem dodatkowego *u* sam zniknie.

uku, ugu

uniwersytet, ulica, ubranie, uczyć się, umieć, urodziny, uspokoić się, uśmiech, ucho, usta, uważać, umyć, ulubiony, udawać, uciekać, upalny, uprzejmy, tutaj, lubił, pokój, twój, mój, mówiła, duży, ludzie, kupuje, krótki, córka, który, ogórek, późno, powtórzył, gruby, trudny, pusty, gotuje, maluje, zajmuje, częstuje, burza, wieczór, różny, sposób, chłopców, artystów, zeszytów, góra, sytuacja, smutny, zupełnie, zupa, szukał, Kraków, róża, kukułka, chmury, w domu, z boku, na przystanku, od razu

Spróbuję nie spóźnić się na urodziny chłopców.

Przewodnik dużo mówił o Wawelu.

Już dużo rozumiem po polsku.

Żałuję, że nie mam przy sobie paszportu.

Długo szukałem ulicy, na której można spotkać artystów.

Mój sposób na nudę i smutek, to ucieczka w góry.

Usprawiedliwienie się i uprzejmy ukłon uratowały mnie w trudnej sytuacji.

Podróż, szczególnie udana, to Twój mały sukces.

Lubił w upalny wieczór słuchać kukania kukułki.

Po treningu wrócę prosto do domu.

Ula często gotuje zupę i wszystkich nią częstuje.

Uspokój się i nie rób tutaj zamieszania.

Kraków umie od razu oczarować turystów.

Uwielbiam późne róże, te z boku ogrodu.

Czasem głoska *u* decyduje o znaczeniu wyrazów, porównaj pary słów:

kupić - kpić

puchnąć - pchnąć

Błąd fonetyczny polegający na bezdźwięcznej wymowie wygłosowego *u*, brzmi jak błąd fleksyjny, np.

Przewodnik opowiadał o Wawel(*u*).

Wracam do dom(*u*).

Chcę rozmawiać po polsk(*u*).

¹⁷ Zob. Wierzchowska B. (1971).